

Eten uit eigen tuin is populair. Daardoor stijgt de belangstelling voor de eetbare bessen van Ribes. Traditioneel is de rode aalbes het bekendst maar ook de witte aalbes en de zwarte of cassisbes zijn noemenswaardig. Er is variatie in kleur, smaak en groeivorm.

Tekst: Emiel van den Berg
Fotografie: www.visionpictures.com

Ribes is een plantengeslacht dat vooral geliefd is vanwege de verschillende rijkbloeiende soorten en cultivars waarvan *R. sanguineum* veruit de bekendste is. Samen met Forsythia is *R. sanguineum* dé aankondiger van het naderende voorjaar. De twee heesters behoren samen al jaren tot de meest verkochte bloemheesters op het moment dat de winter overgaat in het voorjaar. Ribes is echter ook een heester die bekend staat om zijn smaakvolle vruchten. De aalbes, zwarte- of cassisbes en kruisbes zijn de bekendste voorbeelden waarbinnen grote variatie is te vinden. Ribes behoort, net als onder andere Escallonia en Itea, tot de familie van de Grossulariaceae, ofwel de grossularia-achtigen. Als Nederlandse naam wordt bij Ribes over aalbes, zwarte- of cassisbes, kruisbes en sierbes gesproken, afhankelijk van de soort. Ribes telt circa 150 soorten en een groot aantal cultivars. Van nature groeit de heester op het noordelijk halfrond met een uitschieter naar het Zuid-Amerikaanse Andes-gebergte. (*R. ecuadorensis*, *R. lehmannii* en *R. peruvianum* zijn enkele voorbeelden). De wetenschappelijke naam Ribes is afkomstig van het Arabische ribās wat de naam is voor een in de Arabische wereld voorkomende zuursmakende rabarbersoort. Letterlijk vertaald staat het voor 'plant met zuur sap'. Toen de Arabieren begin 18de eeuw Spanje hadden veroverd, ontdekten ze aldaar de vergelijkbaar zuur smakende kruisbes en gaven de plant daarom deze rabarbernaam.

ROOD EN WIT

Voor vrijwel alle Ribes-soorten geldt dat het winterharde bladverliezende heesters zijn. Dat blad is handvormig ingesneden en drie- tot vijflobbig. Over het algemeen is Ribes een weinig opvallende heester zonder spraakmakende sierwaarde. Uitzondering zijn enkele soorten die een overdaad aan bloemen produceren en natuurlijk de vruchtdragende aal, zwarte en kruisbessen. *R. rubrum* levert rode en witte aalbessen. De vruchtdragende aalbessen zijn al eeuwen in

Ribes rubrum

Aalbessen uit eigen tuin; kleurrijk en smaakvol

cultuur en gedurende al die jaren verder ontwikkeld waarbij vooral de grootte van de tros verbeterd is. De grootte van de individuele bes is slechts in beperkte mate toegenomen. De struiken halen de anderhalve meter hoogte en staan het best ook anderhalve meter uit elkaar. Bij de rode aalbessen zit er met name verschil in de oogstperiode die loopt van begin juli tot halverwege augustus. 'Jonkheer van Tets' geeft grote tamelijk zure bessen maar die van bijvoorbeeld 'Red Lake' en 'Rotet' smaken zoeter. 'Red Lake' is een ouder Amerikaans ras met een wat zoete smaak. Witte aalbessen, beter gezegd kleurloze bessen want je kijkt er zowat doorheen, zijn minder zuur aangezien de zuurheid van de bes grotendeels te danken is aan de rode kleurstof. Visueel spreken de witte bessen misschien een wat bescheiden rol maar wat smaak betreft winnen ze het makkelijk van de rode. De rijpe(!) bessen smaken vol en zoet. 'Witte Geelsteel', 'Witte Parel' en 'Witte Holland' zijn enkele cultivars. 'Albatros' staat eveneens bekend om zijn zoete smaak.

SMAAKVOL ZWART

R. nigrum is de minder populaire zwarte bes

die toch een aangename, wat zware en zoete aromatische smaak heeft en bekend staat om zijn hoge gehalte aan vitamine C. Kenmerkend is de sterke geur die de planten verspreiden. Lastig bij het oogsten is dat niet alle bessen gelijktijdig rijp zijn. Per tros kan het plukmoment verschillen. Oude, wat gevoelige soorten zijn 'Royal de Naples' en 'Noir de Bourgogne'. Ook 'Baldwin', 'Black Reward' en 'Tenah' zijn bekende rassen. Meer recent zijn de rassen uit de 'Ben'-serie die ziekteresistent zijn, sterk groeien en een hoge opbrengst geven. 'Ben Sarek' onderscheidt zich door zijn compacte groei. Voorwaarde voor succes met aalbessen is met name een standplaats in de volle zon en een voldoende vochtige bodem. Regelmatig extra water geven zorgt voor extra opbrengst. Kaligiften voorkomen bruine bladranden. Jaarlijks snoeien houdt de planten productief. De rode en witte bes verlangen weinig snoei, slechts het weghalen van grondscheuten is voldoende aangezien de gesteltakken garant staan voor jarenlange productie. Bij de zwarte bes groeien de beste bessen aan eenjarige takken wat betekent dat de oudste takken jaarlijks weggehaald moeten worden.